

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta, kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:n kumoamisesta sekä valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta, kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:n kumoamisesta sekä valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta (HE 138/2015 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Marja Isomäki, valtiovarainministeriö
- työmarkkinalakimies Anne Kiiski, KT Kuntatyönantajat
- johtava työmarkkinalakimies Jonna Voima, Kunta-alan unioni

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Keva
- Kunta-alan koulutettu hoitohenkilöstö KoHo ry
- Palkansaajajärjestö Pardia ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia, kunnallista virkaehtosopimuslakia ja valtion virkamieslakia. Kunnallisen viranhaltijan ja valtion virkamiehen eroamisikää ehdotetaan nostettavaksi asteittain vastaavasti kuin työeläkelainsäädännössä ehdotetaan nostettavaksi ikää, johon asti eläkettä karttuu. Kunnallisen virkaehtosopimuksen ulkopuolella olevan viranhaltijan valitusmahdollisuutta laajennettaisiin.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin säännös, jonka perusteella kunnalliseen virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyessä sovelletaan korkeaa viivästyskorkoa koskevia säännöksiä.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2016 vp

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2016.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia (304/2003) ja valtion virkamieslakia (750/1994) ehdotetaan muutettaviksi siten, että kunnallisen viranhaltijan ja valtion virkamiehen eroamisikää nostetaan asteittain vastaavasti kuin työeläkelainsäädännössä nostetaan ikää, johon asti eläkettä karttuu. Valiokunta pitää ehdotuksia perusteltuina. Vuoden 2017 alusta julkisten alojen eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016), jonka mukaan eläkkeen karttumisen yläikäraja nousee nykyisestä asteittain. Työsopimussuhteessa olevien henkilöiden osalta vastaava muutos on jo tehty edellä mainitun työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä.

Julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvat saatavat on nykyisin rajattu korkolain (633/1982) soveltamisen ulkopuolelle, mikä on asettanut kunnan virka- ja työsopimussuhteisen henkilöstön eri asemaan. Kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin ehdotetaan nyt otettaviksi viivästyskoron maksuvelvollisuutta koskevat säännökset, mikä edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta. Säännöksiä sovelletaan sekä silloin, kun viranhaltija perii työnantajalta viivästynyttä etuutta, että silloin, kun työnantaja perii viranhaltijalta takaisin liikaa tai perusteettomasti suoritettua etuutta. Vastava muutos on tehty valtion virkamieslakiin lailla 270/2014.

Lisäksi lainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että virkaehtosopimuksen ulkopuolella olevan kunnallisen viranhaltijan oikeus hakea muutosta turvataan laissa. Nykyisin voimassa olevan kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/1970) 26 § on muodostanut järjestäytymättömälle viranhaltijalle valituskiellon. Järjestäytymättömällä viranhaltijalla on kuitenkin ollut korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön nojalla oikeus saada asiansa käsiteltäväksi hallintotuomioistuimessa. Valiokunta pitää lainsäädännön selkeyden ja viranhaltijan oikeusturvan kannalta tärkeänä, että järjestäytymättömän viranhaltijan muutoksenhakuoikeus perustuu lakiin. Vastava muutoksenhakumahdollisuus on säädetty järjestäytymättömille valtion virkamiehille lailla 283/2015.

Edellä tarkoitettu kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 50 §:n muutos merkitsee sitä, että järjestäytymätön viranhaltija voi tehdä palvelussuhteesta johtuvien etuuksien osalta oikaisuvaatimuksen tai kunnallisvalituksen. Tämä koskee sekä voimassa olevaan virkaehtosopimukseen että virkaehtosopimuslain 7 §:ssä tarkoitettuun virkasuhteen ehtojen jälkivaikutukseen perustuvia asioita. Tällaiset asiat liittyvät usein virkaehtosopimusten tulkintaan. Tällaisissa tilanteissa erityinen virkaehtosopimusolojen tuntemus voidaan varmistaa siten, että hallintotuomioistuin pyytää ennen asian ratkaisemista lausunnon työtuomioistuimelta, mihin myös esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan.

Lainsäädäntöteknistä ratkaisua, jossa muutoksenhakuoikeutta koskeva sääntely siirretään kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin muiden viranhaltijaa koskevien muutoksenhakusäännösten yhteyteen, voidaan valiokunnan mielestä pitää viranhaltijan kannalta tarkoituksenmukaisena. Vastava valinta on tehty myös valtion virkamieslain muutoksessa 283/2015. Ehdotus on siten johdonmukainen myös siihen nähden.

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2016 vp

Valiokunta toteaa, että ehdotetut muutokset parantavat kunnallisten viranhaltijoiden oikeudellista asemaa sekä edistävät viranhaltijoiden ja kuntaan työsopimussuhteessa olevien yhdenvertaista kohtelua. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 138/2015 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 18.2.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Thomas Blomqvist r
jäsen Mika Kari sd
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne